

НА ГУРБЕТ:

Моите права като командирован работник в Германия

Актуализирано издание 2024

строителство

социални грижи

транспорт

BEiMA

Berliner Beratungszentrum für
Migration und Gute Arbeit

Тази брошура е финансирана от Европейския съюз. Брошурата отразява възгледите на нейните автори и Европейската комисия и не носи отговорност за използването на информацията, съдържаща се в тази публикация.

Берлинският консултационен център „Миграция и достоен труд“ – БЕМА се финансира от Сенатската служба по труд, социални въпроси, равнопоставеност, интеграция, многообразие и антидискриминация (SenASGIVA). БЕМА е проект на ARBEIT UND LEBEN Berlin-Brandenburg DGB/VHS e. V. с подкрепата DGB Bezirk Berlin-Brandenburg. Отговорност за съдържанието носят авторите на брошурата.

Текст: Моника Фиарчик

Превод: Ирина Лазарова

Редакция: Деница Николова, Ваня Джупанова, Десислава Коева

Дизайн: „Фейт М“ ЕООД

Второ преработено издание

София – Берлин, декември 2023

Бележка към актуализираното издание 2024

Динамиката и специфичните особености на представените в първото издание на брошурата икономически сектори предопределят необходимостта от актуализиране на наличната информация. Този наръчник е създаден благодарение на проекта EURODETACHMENT и е естествено продължение на ползотворното сътрудничество между ИА „Главна инспекция по труда“ и Берлинския консултантски център „Миграция и достоен труд“ (БЕМА) в стремежа им да повишат осведомеността на командированите български работници в Германия за техните трудови права.

Съдържанието на настоящата брошура е насочено към български работници и служители, командировани от своите работодатели в рамките на предоставяне на услуги на територията на Федерална република Германия и разглежда основните практически съвети към работещите, когато те вече са на територията на приемащата държава. Той отразява съвременните тенденции в европейската трудова мобилност в контекста на командироването в рамките на предоставяне на услуги, както и характерните особености на немското трудово законодателство, породени от федералния принцип на организация и произтичащите от това специфики на защита правата на командированите български работници, събрани в резултат от богатия практически опит на двете организации – партньори в конкретните сектори на фокус.

Наръчникът дава отговори на най-често задаваните въпроси от командированите работници и описва институциите, които следят за спазването на законите в Германия.

Административните структури и органите по труда са много различни в Германия и в България. Поради тази причина командированите работници често не знаят към коя институция да се обърнат за помощ. В крайна сметка проблемите на командированите работници могат да бъдат решени само чрез интензивно международно сътрудничество между партньорите от родината и приемащите страни. В настоящия наръчник илюстрираме как се случва това.

Ако имате допълнителни въпроси, моля, не се колебайте да се свържете с Главна инспекция по труда и Вашия консултантски център.

Главна инспекция по труда

16 ноември 2023 г.

Берлински консултантски център

„Миграция и достоен труд“ – БЕМА

снимката е закупена от:
iStock.com

► Къде мога да намеря консултантски центрове на Arbeit und Leben за трудово право на български език:

Заплащането често зависи от това дали работите в източните, или западните провинции:

Източни федерални провинции: Бранденбург (Brandenburg), Мекленбург-Предна Померания (Mecklenburg-Vorpommern), Саксония (Freistaat Sachsen), Саксония-Анхалт (Sachsen-Anhalt), Тюрингия (Freistaat Thüringen)

Западни федерални провинции: Баден-Вютемберг (Baden-Württemberg), Бавария (Freistaat Bayern), Берлин (Berlin), Бремен (Freie Hansestadt Bremen), Хамбург (Freie und Hansestadt Hamburg), Хесен (Hessen), Долна Саксония (Niedersachsen), Северен Рейн-Вестфалия (Nordrhein-Westfalen), Рейнланд-Пфалц (Rheinland-Pfalz), Саарланд (Saarland), Шлезвиг-Холщайн (Schleswig-Holstein)

1. Берлин:

BEMA Berliner Beratungszentrum für Migration und Gute Arbeit
Lorenzweg 5, 12099 Berlin
Dr. Irina Lazarova • телефон: 030 513 01 92 67
E-Mail: lazarova@berlin.arbeitundleben.de
<https://bema.berlin/bg/>

2. Брауншвайг:

Beratungsstelle für mobile Beschäftigte
Wilhelmstraße 5, 38100 Braunschweig
Mariya Krumova • мобилен: 0157 52475576
E-Mail: mariya.krumova@aul-nds.de
<https://www.beratungsstelle.mobi/>

3. Бремен:

MoBA – Beratungsstelle für mobile Beschäftigte
Arbeit und Leben Bremen
Bahnhofspatz 22-28, 28195 Bremen
Eliza Vladimirova • телефон: 0421 960 89 21
мобилен: 0176 849 688 65
E-Mail: e.vladimirova@aulbremen.de
<https://moba-beratung.de/bg>

4. Бремерхафен:

MoBA – Beratungsstelle für mobile Beschäftigte
Gewerkschaftshaus Bremerhaven
Hinrich-Schmalfeldt-Str. 31b, 27576 Bremerhaven
Angel Ivanov • мобилен: 0152 246 430 48
E-Mail: a.ivanov@aulbremen.de
<https://moba-beratung.de/bg>

5. Дортмунд и Дюсселдорф:

Beratungsstelle für Beschäftigte aus EU-Staaten

Arbeit und Leben DGB/VHS NRW e.V.

Mintropstr. 20, 40215 Düsseldorf

Stanimir Mihaylov • мобилен: 0176 725 795 09

E-Mail: mihaylov@arbeitundleben.nrw

<https://www.arbeitundleben.nrw/arbeitnehmerfreizuegigkeit>

6. Кил:

Beratungsstelle Arbeitnehmerfreizügigkeit

Arbeit und Leben Schleswig-Holstein

Legienstr. 22, 24103 Kiel

Borislava Naji • телефон: 0431 5195 172 •

мобилен: 0170 9219750

E-Mail: borislava.naji@sh.arbeitundleben.de

<https://www.arbeitundleben-sh.de/arbeitnehmerfreizuegigkeit>

7. Олденбург:

Beratungsstelle für mobile Beschäftigte

Arbeit und Leben Niedersachsen

Huntestraße 12, 26135 Oldenburg

Nadezhda Manova • мобилен: 0151 70832693

E-Mail: nadezhda.manova@aul-nds.de

<https://www.beratungsstelle.mobi/>

8. Оснабрюк:

Beratungsstelle für mobile Beschäftigte

Arbeit und Leben Niedersachsen

August-Bebel-Platz-1, 49074 Osnabrück

Evguenia Nediaalkova • мобилен: 01590 6223176

E-Mail: evguenia.nediaalkova@aul-nds.de

9. Хале:

Beratung migrantischer Arbeitskräfte – BemA
Arbeit und Leben Sachsen-Anhalt
Röpziger Str. 19, 06110 Halle (Saale)
телефон: 0159 0131 33 38
E-Mail: bema@aul-lsa.de
<https://bema.arbeitundleben.org/bg>

10. Хамбург:

Servicestelle Arbeitnehmerfreizügigkeit
Arbeit und Leben Hamburg
Besenbinderhof 60, 20097 Hamburg
Desislava Коева • телефон: 040 28 40 16 76 •
мобилен: 0151 673 426 60
E-Mail: desislava.koeva@hamburg.arbeitundleben.de
<https://hamburg.arbeitundleben.de/fairer-arbeitsmarkt/servicestelle-arbeitnehmerfreizuegigkeit/>

11. Шверин, Росток, Нойбранденбург:

Beratungsstelle CORRECT!
Arbeit und Leben Mecklenburg-Vorpommern e.V.
Dr.-Külz-Str. 18, 19053 Schwerin
August-Bebel-Straße 89. 18055 Rostock
Tilly-Schanzen-Str. 17, 17033 Neubrandenburg
Stefanie Albrecht • телефон: +49 385 63 83 293
E-Mail: info-m@correct-mv.de
<http://www.correct-mv.de>

► Каква помощ предлагат консултантските центрове?

Центровете са специализирани по въпросите на трудовото право и работят в сътрудничество със синдикатите. Консултациите са по теми, свързани с трудовите права, както и оказването на подкрепа при защитаването правата на работниците. Консултациите са безплатни и анонимни.

► Имате трудов договор с фирма в България и сте изпратен за определен период от време да работите в Германия?

Тогава Вие сте командирован работник, който се ползва със специална защита. Не можете да получавате по-малко заплащане от местните работници, да имате по-дълго работно време от тях или да получите по-малко дни отпуск. Важи принципът на благоприятност: за Вас важат българските условия на труд, ако те са по-изгодни за Вас.

За да разберете на какви условия на работа имате право, когато работите в Германия, можете да се свържете с консултантските центрове на неправителствената организация Arbeit und Leben.

► Длъжен ли съм да нося личната си карта с мен на работа?

Да, ако работите в една от следните области: строителство, обществено хранене и настаняване, пътнически транспорт, спедиция, транспорт и логистика, развлекателна индустрия, горско стопанство, почистване на сгради, компании, които участват в изграждането и демонтажа на панаири, месопреработване и сигурност. Временните работници, които са командировани в един от тези сектори, също трябва да носят документ за самоличност.

Липсата на документ за самоличност в изброените области е административно нарушение и може да доведе до глоба.

► **Аз или моят работодател трябва да направи адресната ми регистрация?**

Когато сте командирован за повече от 3 месеца, трябва да си направите адресна регистрация. След изтичането на 3 месеца имате две седмици, за да се регистрирате. Това е Ваше задължение, а не на Вашия работодател. Регистрацията при Службата за регистрация на гражданите (приложение Ж) е безплатна. Не забравяйте да прекратите регистрацията си там преди да напуснете Германия.

► **Не съм си получил заплатата. Колко време трябва да чакам да ми се изплати заплатата?**

Не чакайте дълго, в Германия има кратки срокове на давност при колективните трудови договори. Проверете в трудовия договор какви срокове за заплащане на заплатата са упоменати. След няколко месеца правото Ви да предявите иск за заплащане по колективни договори изтича. След това можете да предявите иск единствено за заплащане в размер на минималната работна заплата. За това давността в Германия е 3 години.

► **Към коя институция да се обърна, ако работодателят ми не ми плаща?**

Ако все още сте в Германия, трябва да се свържете с центровете на Arbeit und Leben възможно най-бързо. Там ще получите подкрепа за извънсъдебно споразумение за получаване на заплатата.

Можете да подадете сигнал към службата „Финансов контрол работа на черно“ (приложение А). Тази институция контролира и санкционира работодатели, които плащат под минималната работна заплата и не внасят такси за здравни осигуровки и пенсия. За съжаление, няма да получите информация за резултатите от разследването – такава е практиката в Германия. Също така, това

няма да Ви помогне да си получите неизплатената заплата. В Германия е предвиден само индивидуален правен процес за предявяване на претенции за получаване на заплата. Това означава, че нито един контролен орган или която и да е друга институция не може да предяви иск за Вашата заплата.

Когато извънсъдебната процедура няма успех, можете да подадете иск в трудовия съд (вижте приложение В).

► Как да предявя иск пред трудовия съд?

Нямате нужда от адвокат и можете да се явите сами. Делото се води в трудовия съд, в населеното място, където сте работили.

Ако не говорите добре немски език, трябва да бъдете придружени от някой, който да Ви превежда и говори много добре немски език. Няма нужда да е заклет преводач. Официалният език в съда е немски, така че на длъжностните лица не е разрешено да говорят на други езици, например английски, с Вас.

Във всеки трудов съд в Германия има бюро за подаване на искове, където можете да покажете всички документи (трудов договор, лична карта/паспорт, таблица за работно време, фишове за заплата) и да обясните искането си устно. Искът ще бъде написан от служителите. Това е безплатно. Служителите нямат право да Ви консултират правно.

След подаването на иска ще получите писмена призовка за датата на първото заседание. Можете да поискате да присъства преводач, на когото може да се наложи да заплатите. Можете да доведете приятел, който говори много добре немски. Обикновено споровете приключват по време на първото заседание.

► Моят български работодател не ми е изплатил заплата и не може да бъде открит. Какво мога да направя?

Съгласно немските разпоредби Вие, като командирован работник, можете да поискате нетния размер на минимална работна заплата от германския партньор по договор (генерален изпълнител), т.е. от фирмата, за която сте работили в Германия. Обърнете се към нашите центрове за подкрепа.

► **Трябва ли работодателят ми да заплати разходите за път и нощувка по време на командировката?**

Пътните разходи между България и Германия, както и разходите за нощувка в основното място на работа, трябва да се възстановят само ако българското право го предвижда или когато това е изрично писмено договорено с работодателя.

Разходите за път между основното място на работа в Германия и други обекти, както и свързаните с това разходи за нощувка и храна, трябва да Ви се възстановят от работодателя според немските разпоредби.

► **Преживях трудова злополука в Германия. Към кого да се обърна? Какво трябва да знам?**

Незабавно трябва да информирате българския си работодател за трудовата злополука.

След злополуката, ако сте в болница, информирайте лекарите, че това е трудова злополука. Ако сте в състояние да потърсите сам лекар, трябва да се обърнете към „D-Arzt“ или Durchgangsarzt, специалист по трудова медицина. Тук ще намерите контактите на такива лекари:

<https://diva-online.dguv.de/diva-online/>

Запишете имената и контактите на колеги, които могат да свидетелстват. Запишете мястото, часа и причината за злополуката. Поискайте от лекаря копие на всички медицински изследвания и епикризи/диагнози.

Имате право да се лекувате в Германия. Важно е да имате в себе си Вашата европейска здравна карта и формуляр А1. При проблеми с поемане на разходите за лечение, свържете се директно със застрахователната служба за командировани работници от България (приложение Г). Службата ще изиска от Националната здравноосигурителна каса формуляр DA1, който удостоверява Вашето право на медицинско лечение в Германия.

Обезщетението за причинени вреди Ви се изплаща съгласно българското законодателство.

► Как да защита правата си при трудова злополука, ако нямам формуляр А1 и не мога да го представя по-късно?

Ако нямате А1, това означава, че имате задължение за социално осигуряване в Германия. Дори българският работодател да не Ви е застраховал в Германия, Вие сте защитени от застраховка срещу злополука и имате право на лечение и други обезщетения от професионалната каса за трудови злополуки (Berufsgenossenschaft). Регистрирайте трудовата злополука. БЕМА може да Ви подкрепи за това. Запишете имената и информация за контакти на свидетелите и всички подробности. Това ще помогне да се докаже, че сте имали трудова злополука.

► Колко време е давността на претенциите при трудова злополука?

Трудовата злополука трябва да бъде докладвана възможно най-бързо на отговорната професионална каса за трудови злополуки (Berufsgenossenschaft). Исканията за социални помощи изтичат четири години след края на календарната година, през която са възникнали. Ако последствията от произшествието настъпят по-късно, злополуката може да бъде регистрирана и призната много по-късно.

Работодателят Ви заплаща Вашата застраховка в България. Вие трябва да имате в себе си Вашата европейска здравна карта. С картата получавате същите услуги, каквито получават застрахованите в Германия пациенти. Единственото изключение представляват медицинските услуги и лечение, които могат да бъде отложени до планираното завръщане в България „без да се застрашава здравето на лицето или да се влоши цялостното му физическо състояние“.

Туристическа застраховка е недостатъчна, ако работите в Германия.

► Като командирован работник в Германия имам ли право на детски надбавки?

Да, имате право на детски надбавки, когато в Германия сте неограничено данъчно задължен. Можете да подадете молба Antrag auf unbeschränkte Einkommenssteuerpflicht, когато сте командирован в Германия за повече от 6 месеца в годината и ще плащате данък общ доход. Молбата за детски надбавки трябва да изпратите на семейната каса в Майнц:

*Bundesagentur für Arbeit
Familienkasse Rheinland-Pfalz-Saarland
55149 Mainz*

Молба-декларация за детски надбавки на български език:
https://www.arbeitsagentur.de/datei/kb1-bg-antrag-kindegeld_ba014060.pdf

► Колко дълго може да бъде командироването?

Командироването е винаги временно. Едно командироване продължава до 12 месеца (или над 18 месеца, ако изпратите мотивирано уведомление до приемащата държава). Ако сте назначен в Германия за повече от 12 месеца от време,

работодателят трябва да гарантира, че всички условия на труд, валидни в Германия, се прилагат и за Вас (с изключение на разпоредбите за прекратяване на трудовото правоотношение и за квалификация във фирмата), ако те са по-благоприятни, отколкото условията в България.

Когато сте командирован, можете да останете социално осигурени в България за максимум 24 месеца.

СТРОИТЕЛСТВО

► Колко трябва да печеля като строителен помощник или като строителен работник в Германия?

В момента в строителството няма задължително минимално заплащане и важи общото за всички в Германия минимално заплащане от 12,41 евро бруто, независимо от извършваните дейности или квалификация.

Минималните заплати в строителството ще се предоговорят през 2024 г. затова проверете актуалните ставки и други тарифни договори на:

https://www.zoll.de/DE/Fachthemen/Arbeit/Mindestarbeitsbedingungen/Mindestlohn-AEntG-Lohnuntergrenze-AUeG/Branchen-Mindestlohn-Lohnuntergrenze/uebersicht_arbeitsbedingungen.html?nn=304872

► Кога работодателят трябва да ми изплати заплатата?

Работодателят трябва да Ви изплати заплатата до 15-то число на следващия месец.

► Какво е моето работно време като строител в Германия?

Работното време в строителството се дели на лятно и зимно.

От декември до март седмичното работно време без паузите за почивка е 38 часа – 8 часа от понеделник до четвъртък и 6 часа в петък.

От април до ноември работното време без паузите за почивка е 41 часа – 8,5 часа от понеделник до четвъртък и 7 часа в петък.

► Имам ли право на надбавки за извънредно работно време в строителството?

Да, имате право на надбавки за извънредни часове в размер на 25%.

Да, за работа в неделя и празници, които се падат в неделя, надбавката е 75%. За работа на Великден, Петдесетница, 1 май и първия ден на Коледа надбавката е 200%. За работа през останалите празници, когато те не се падат в неделя е 200%. Съботата е нормален работен ден и не се изплащат надбавки. Трябва да проверите дали Ви се полагат надбавки за извънредни часове.

► **Имам ли право на надбавки за работа през нощта?**

Да, за работа през нощта надбавката е 20%.

► **Имам ли право на надбавки при работа в особено трудни условия?**

Да, има различни видове надбавки, например при работа с вода, при работа със защитно облекло и отпадъци. Информирайте се в нашите центрове за надбавките, които Ви се полагат.

► **Имам ли право да ми възстановят разходите за транспорт и храна в строителството?**

Да, за Вас важат следните правила:

Когато всекидневно се налага да сте повече от 8 часа отдалечени от жилището си и разстоянието между строежа и фирмата е по-малко от 50 км, имате право на обезщетение в размер на 7 евро на ден, при разстояние между 50 км и 75 км – сумата е 8 евро и при разстояние повече от 75 км – сумата е 9 евро.

Ако не се прибирате всекидневно до жилището си имате право на две обезщетения седмично за път. Ако например в понеделник пътувате за строежа и в петък се връщате обратно, ще получите между 18 и 78 евро според разстоянието. При разстояние между фирмата и строежа над 75 км, надбавката е 9 евро; при разстояние

над 200 км – 18 евро; при разстояние над 300 км – 27 евро и при повече от 400 км – 39 евро за едната посока. При разстояние над 500 км Ви се полага на всеки четири седмици един свободен ден, който се заплаща.

Надбавката за храна без всекидневно прибиране е 24 евро на ден. Когато не се прибирате всекидневно и не нощувате при строежа, а извън него, Ви се полагат още 4 евро на ден. Работодателят е задължен да осигури прилично настаняване.

▶ **Колко време имам, за да изискам надбавките за път и храна?**

Сроковете на давност в строителството са много къси: 2 месеца. Ако във фиша Ви за заплата има нередности, потърсете веднага помощ в някой консултантски център.

▶ **Колко дни платен годишен отпуск ми се полагат?**

По колективния договор за строителството Ви се полагат 30 работни дни платен годишен отпуск. Съботите не се броят за работни дни.

▶ **Защо моят работодател трябва да ме регистрира в социалната каса за отпуски в Германия?**

За немското строителство има специална процедура за отпуск, в която трябва да участват всички работодатели, също и българските.

Вашият работодател внася в социалната каса SOKA-BAU всеки месец сумата за Вашия отпуск. Когато си вземете отпуск, работодателят Ви я заплаща и SOKA-BAU му я възстановява. По този начин Ви се гарантира платеният годишен отпуск и когато смените работодателя си. Така пренасяте правото си на отпуск към следващия работодател.

► Не съм ползвал платен отпуск по време на работата ми в Германия

Когато се върнете в България, можете да поискате от социалната каса SOKA-BAU (приложение буква „3“) да Ви изплати полагаемата Ви се сума за отпуск. Можете да изпратите молба за изплащане, когато са изминали 3 месеца от командироването. Можете да се обърнете директно към SOKA-BAU или да попълните формуляра онлайн: [europa-antrag bulgarisch 2024.pdf \(soka-bau.de\)](https://www.soka-bau.de/europa-antrag-bulgarisch-2024.pdf)
[Компенсация \(soka-bau.de\)](https://www.soka-bau.de/compensation) [Обезщетение \(soka-bau.de\)](https://www.soka-bau.de/entitlement)

► Полага ли ми се инфлационна премия?

Да, със заплатата си за септември 2024 г. трябва да получите 500 евро инфлационна премия, независимо в коя федерална провинция работите.

СОЦИАЛНИ ГРИЖИ

Лични асистенти / болногледачи

► Какви дейности мога да извършвам като личен асистент?

Личните асистенти могат да извършват следните грижи:

✓ Грижи за тялото (миене, къпане с душ или във вана, в зависимост от нуждите на лицето, миене на зъби, сресване, бръснене)

Личните асистенти могат да извършват следните грижи:

✓ Грижи за тялото (миене, къпане с душ или във вана, в зависимост от нуждите на лицето, миене на зъби, сресване, бръснене)

✓ Помощ при хранене (нарязване на хапки, отстраняване на кости и кокали, хранене, поддържане на сондата за храна, ако има такава)

✓ Подвижност (помощ при ставане и лягане, обличане и събличане, придвижване из къщата, помощ при посещение на лекар и при диализа)

► Какви дейности нямам право да извършвам като личен асистент?

Личните асистенти нямат право да извършват медицински грижи като:

✓ превързване на рани и смяна на бинтове и превръзки;

✓ подготвяне и даване на медикаменти;

✓ грижи при декубитус;

✓ измерване на кръвно налягане и кръвна захар;

✓ поставяне на инжекции – например инсулин при диабетици или против тромбоза след операция;

✓ обуване и събуване на компресионни чорапи или чорапогашници;

✓ инхалация;

✓ стомия;

✓ изсмукване на горните дихателни пътища през устата и носа.

Тези дейности могат да се извършват единствено от сертифицирани гледачи и по лекарско предписание. Ако извършвате тези дейности без разрешение за това, Ви застрашават санкции по наказателното право.

► Семейството очаква от мен, освен грижи за лицето, да чистя, да готвя, да пера, да работя в градината или да пека торти. Допустимо ли е това правно?

В допълнение към основната грижа за лицето могат да се договорят и домакински дейности. За да се избегнат недоразумения, най-добре е още преди да подпишете трудовия договор да изискате подробно описание на длъжността с детайлирано описание на всички дейности, които се очакват от Вас.

► Каква заплата ми се полага като домашен личен асистент (Pflegehilfskraft), ако работодателят ми е агенция за лични асистенти¹?

Ако работодателят Ви е агенция за лични асистенти и гледачи, за Вас важи съответната минимална работна заплата за бранша:

✓ от 01.12.2023 14,15 € бруто на час

За лични асистенти с едногодишна квалификация и съответна заетост:

✓ от 01.12.2023 15,25 € бруто на час

За професионални лични асистенти с тригодишна квалификация:

✓ от 01.12.2023 18,25 € бруто на час

¹ Фирма, която се занимава основно с услуги в тази област. Приема се, че една фирма е агенция за лични асистенти, ако наетите от нея сужители се грижат за други лица в над 50% от действителното работно време.

Свържете се с нашите консултационни центрове, за да узнаете какво заплащане Ви се полага.

Минималното заплащане се актуализира редовно, затова трябва да проверите кое е актуалното в момента. Минималните заплати по колективни договори можете да проверявате на:

https://www.zoll.de/EN/Businesses/Work/Foreign-domiciled-employers-posting/Minimum-conditions-of-employment/Minimum-pay-pursuant-AEntG-AUEG/Industries-minimum-wage-pursuant-AEntG-wage-floors-pursuant-AUEG/overview_of_sector_specific_minimum_wages.html?nn=207008

► **Каква заплата ми се полага като личен асистент, ако работя за семейство или агенцията не е за лични асистенти?**

Ако работите директно за семейство или при агенция, в която не преобладават услуги за грижа, имате право на задължителната минимална ставка за всички, която в момента е 12,41 € бруто на час. Тази сума трябва да получите за всеки час работа, както и за всеки час, когато сте на разположение за работа в домакинството.

Минималната ставка се актуализира редовно. Актуалната ставка можете да проверите на:

https://www.zoll.de/DE/Fachthemen/Arbeit/Mindestarbeitsbedingungen/Mindestlohn-Mindestlohngesetz/mindestlohn-mindestlohngesetz_node.html

► **Какво мога да направя, когато работодателят ми не ми заплаща извънредните часове?**

Трябва да си записвате редовно всеки ден работното си време. Например в такава таблица:

Таблица за изработени часове

Име : Пенка Петрова

Дата	начало	Край	Работно време (без паузите за почивка)
01.05.2020	6.00	00.30	18 часа

Най-добре е да си записвате на допълнителен лист всеки ден какви дейности сте извършвали и колко време са Ви отнемали. Колкото по-подробно е описанието, толкова по-добре се приема това за доказателство. Помолете лицето, за което се грижите или членовете на семейството му да подписват всеки ден Вашия лист с дейности. Така можете да докажете работното си време, да пресметнете извънредните часове и да поискате от работодателя да Ви ги заплати. Можете да използвате и мобилното приложение на Федералното министерство по труда и социалната политика за засичане на работно време:

BMAS-App "einfach erfasst"

<https://github.com/Bundesarbeitsministerium>

За да подадете иск за получаване на минималната работна заплата, трябва да се обърнете към трудовия съд в населеното място, където работите. Нито една институция в Германия не може да направи това вместо Вас.

За нарушения можете да се обърнете към Финансов контрол работа на черно (приложение А), която контролира спазването на Закона за минималната работна заплата. Нарушенията се санкционират, глобите за некоректни работодатели достигат до 500 000 €.

▶ **Имам ли право на надбавка за извънреден труд?**

Имате право на надбавка за извънреден труд само ако това е договорено в трудовия Ви договор или по българското законодателство. В Германия няма колективна договорка за надбавки за извънредни часове в областта на социалните услуги.

▶ **Имам ли право на надбавки за работа в неделя и на национални празници?**

Имате право на надбавки за работа в неделя и на празници само ако това е договорено в трудовия Ви договор или по българското законодателство. В Германия няма колективна договорка за надбавки за работа в неделя и на празници в областта на социалните услуги.

▶ **Имам ли право на надбавки за нощен труд?**

Имате право на надбавки по българското право - чл. 261 КТ. Според немските разпоредби имате право на надбавки за нощен труд в размер на 25% за всеки час между 23.00 и 6.00 ч., когато е работено повече от 2 часа в този период през нощта.

▶ **Колко време имам да подам иск за неизплатена заплата?**

Давността да поискате минималната заплата за бранша е 12 месеца. След това губите правата си. За минималната работна заплата, валидна за всички, давността е 3 години да си я поискате. Колкото повече време минава, толкова по-трудно става и събирането на доказателства, затова не трябва да чакате с искането си.

► Разрешено ли е денонощно (24 ч.) полагане на грижи в Германия?

Не, понятието 24-часови грижи не трябва да се приема буквално. Личният асистент може да работи само по 8 часа на ден. Ако работите извънредни часове, то не трябва да са повече от 10 часа на ден общо. Това означава, че на седмица можете да работите максимално 60 часа.

► Имам ли право на паузи по време на работа?

Да, след 6 часа работа имате право на 30 минути пауза. След 9 часа работа имате право на още 15 минути пауза. Паузите не се заплащат.

Имате право на 11 часа непрекъсната почивка след работа. През нощта не бива да бъдете притеснявани.

Веднъж в седмицата имате право на един пълен почивен ден.

► Семейството ми дава задачи постоянно и иска да съм на разположение денонощно. Какво мога да направя?

Вашият работодател, например агенцията за грижи, трябва да изготви Вашия работен план така, че да имате възможност да ползвате паузите, почивката и свободния си ден. Вашето свободно време принадлежи единствено на Вас. Грижата за лицето трябва в това време да се поеме от някой друг. Когато не можете да напуснете работата си, защото по всяко време има нужда от Вас, например да сте при лицето, което има нужда от грижи, това не е почивка, а дежурство в готовност. Дежурството се брои за работно време и трябва да се заплаща, както останалото работно време.

► Семейството ми дава задачи постоянно и иска да съм на разположение денонощно. Какво мога да направя?

Можете да се обадите в полицията на номер 110. Това е възможно и ако нямате ваучер в мобилния си телефон. Освен полицията, има множество институции за спешни случаи, към които да се обърнете. Можете също да се обадите на горещата линия за помощ за жени (денонощно, също на български): 00 49 (0)8000 116016

<https://www.hilfetelefon.de/das-hilfetelefon/beratung/beratung-in-18-sprachen/bulgarisch.html>

► Към коя институция мога да се обърна, ако работодателят нарушава Закона за работното време?

Преди да се обърнете към институции, можете да се обърнете за консултация в центровете на Arbeit und Leben. Можем да Ви помогнем да разрешите проблемите със семейството извънсъдебно.

Службата за безопасност на труда контролира работното време. Тя може да контролира и санкционира и чуждестранни работодатели. За нарушения в областта на работното време са предвидени глоби до 15 000 евро. Ако такива действия са извършени умишлено и по този начин е застрашено здравето или дееспособността на друго лице или действията са повторени, извършителите могат да бъдат наказани с лишаване от свобода до 1 година.

► Колко дни имам право на отпуск?

Ако работите директно за семейство или при агенция, в която не преобладават услуги за грижа, имате право на платен годишен отпуск в размер на 24 работни дни годишно, ако работите 6 дни в седмицата. Ако работите 7 дни в седмицата, имате право на 28 работни дни годишно.

Ако работодателят Ви е агенция за лични асистенти и гледачи, Вие имате право на 11 допълнителни дни, ако работите 6 дни в

седмицата – общо 35 дни или 13 допълнителни дни, ако работите 7 дни в седмицата – общо 41 работни дни.

► Към коя институция мога да се обърна, ако не получа платен годишен отпуск?

В Германия няма институция, която да контролира дали работниците са получили отпуска си. Работникът може индивидуално да подаде иск срещу работодателя в трудовия съд.

► В моя трудов договор са предвидени глоби, ако сключа директен договор със семейството. Валидни ли са?

Такива клаузи ограничават професионалната свобода и следователно са допустими само при определени условия. Например такива клаузи за нелоялна конкуренция са невалидни, ако не предоставят адекватна компенсация.

Свържете се с нашите центрове, за да проверим клаузите – те най-вероятно са юридически неефективни.

ТРАНСПОРТ

Какви са условията Ви на труд зависи от това, дали се водите „командирован“, „не командирован“ или сте назначен в Германия с немски трудов договор.

Повече информация за условията на труд, можете да откриете в информационните материали, разработени от Европейския орган по труда (ЕОТ), публикувани и на страницата на ИА ГИТ: <https://www.gli.government.bg/bg/node/12050>. Тук можете да намерите информация, дали вашето пътуване е от регламентираните в „Пакета мобилност“ дейности.

В транспортния бранш няма колективен трудов договор за минимално заплащане. За Вас важи минималната ставка за всички, която в момента е 12,41 € бруто на час. Минималното заплащане се повишава редовно. Актуалните ставки, можете да проверите на https://www.zoll.de/EN/Businesses/Work/Foreign-domiciled-employers-posting/Minimum-conditions-of-employment/Minimum-pay-pursuant-Minimum-Wage-Act/minimum-pay-pursuant-minimum-wage-act_node.html

► **Имам ли право на минималната ставка, когато преминавам транзитно през Германия?**

Дали шофьорите на камиони имат право на минималната ставка при транзитни преминавания се проверява в момента на европейско ниво. До края на проверката е валидно временно решение – при транзитни преминавания важи минималната ставка, но нарушенията няма да бъдат контролирани и санкционирани от Финансов контрол работа на черно FKS.

► Имам ли право на дневни надбавки?

По принцип работодателите не са длъжни да плащат дневни надбавки.

► Може ли дневните да са част от минималната заплата?

Не, дневните на водачите не могат да са част от минималната работна заплата и да се приспадат от нея.

Работодателят трябва също така да предоставя ежемесечно фиш за заплата, за да можете сами да проверявате работното си време или други отработени часове.

► Какво е допустимото работно време за шофьори на камиони в Германия?

Работното време, времето за шофиране и за почивка са много стриктно регламентирани в Германия. С това се цели да се гарантира достатъчна почивка на шофьорите, за да няма преуморени шофьори по магистралите.

След 4,5 ч (4 часа и 30 минути) шофиране трябва да се направи пауза от 45 минути. След 6 часа паузата е 30 минути. Не се разрешава да шофирате (да седите зад волана) повече от 9 часа. Почивката не трябва да е по-кратка от 11 часа.

Редовната седмична почивка трябва да е основно 45 часа. Тя трябва да се ползва на подходящо, съобразено с пола място, с подходящи условия за спане и санитарни удобства за сметка на работодателя. Тя не може да се ползва в кабината на превозното средство.

Възможна е намалена седмична почивка: Водач, който извършва международен превоз на товари, може като цяло да ползва две последователни намалени седмични почивки, когато е в чужбина, при условие че за период от четири последователни седмици, ползва поне четири седмични почивки, две от които трябва да са редовни. Намалените периоди на почивка, ползвани през двете последователни седмици, трябва да бъдат компенсирани през

седмицата след втората намалена почивка без прекъсване и това да стане непосредствено преди началото на задължителната редовна седмична почивка, която водачът е задължен да ползва през следващата седмица.

Връщане на водача: транспортното дружество има задължение да организира работата по такъв начин работата, че водачът да може да се връща веднъж на всеки три или четири седмици в мястото си на пребиваване или в оперативното местонахождение на работодателя, където обичайно е настанен. Това се прилага веднъж на всеки 3 седмици, ако са ползвани две последователни намалени седмични почивки, или веднъж на всеки четири седмици, ако редовната и намалената седмична почивка са ползвани последователно.

Внимание! Работното време е по-широко понятие от времето на шофиране на камиона. Времето за товарене/разтоварване и престой на мостове/на разположение също трябва да бъде заплатено.

Размерът на глобите за водачите както и за фирмите можете да намерите на:

https://www.balm.bund.de/SiteGlobals/Forms/Suche/Expertensuche_Formular.html?documentType =publication&folderPath =%2FBAGWeb%2FSharedDocs%2FDownloads%2FDE%2FService%2FSchnellservice%2FBussgeldkataloge%2F*&sortOrder=dateOfIssue_dt+desc&pageLocale=de

► Какви са моите задължения при пътна проверка?

Съществува двойно задължение: работодателят трябва да Ви предостави документите, а Вие като водач трябва винаги да можете да ги покажете по време на проверка.

В случай на пътна проверка можете да се свържете с Вашето дружество/работодател, за да предоставите допълнителни доказателства по време на проверката.

При проверка на пътя трябва да се представят следните документи:

- Копие от декларацията за командироване в IMI, изпратена от работодателя (на хартиен носител или в цифров формат)
- Доказателство, че превозът се извършва в приемащата държава членка, например товарителница (CMR, eCMR) или изискваното по закон ясно доказателство с всички задължителни данни, в случай на каботаж;
- Тахографските данни (указващи символите за държавите членки, в които е преминала границата).

► Как мога да защита правата си?

В случай на съмнения относно правата Ви или евентуални оплаквания обаче е важно да събирате доказателства за дейността си. Това важи и ако бъдете официално нает от дружество тип „пощенска кутия“ във вашата държава на произход (вашата база е в Германия и вие работите винаги от тази база и не пътувате от база в България), но всъщност работите за германски работодател. В този случай тези доказателства могат да се състоят от воден дневник с изминатия маршрут, снимки на (e)CMR. Други примери за полезни доказателства: текстови съобщения/писма/електронни писма или бордови инструкции от диспечерски център или действителния работодател, лица за връзка, оперативна база, колеги, адреси, телефонни номера, фишове за заплати, точки на заминаване и връщане и др.

► Кой контролира в Германия спазването на тези правила?

За контролирането на правилата в Германия отговарят полицията, Службата по безопасност на труда и Федералната служба за логистика и мобилност BALM (преди BAG) – Приложения Б и И. Можете да срещнете служителите на BALM по време на пътни проверки. Ако бъдат открити нарушения, могат да бъдат санкционирани както работодателят Ви, така и Вие с глоби, а при по-тежки нарушения и с лишаване от свобода.

ПРИЛОЖЕНИЯ: институции, адреси и бази данни

- ▶ Приложение А) Финансов контрол работа на черно. Finanzkontrolle Schwarzarbeit (FKS)

Основна задача на FKS е борбата срещу нелегалната работа и работа на черно. Службата проверява дали на работниците са внесени социални осигуровки и е заплатена минималната работна заплата.

https://www.zoll.de/EN/Businesses/Work/Foreign-domiciled-employers-posting/Minimum-conditions-of-employment/Minimum-pay-pursuant-Minimum-Wage-Act/minimum-pay-pursuant-minimum-wage-act_node.html

При командированите работници FKS проверява дали са изпълнени минималните условия на труд според немското законодателство. Службата контролира и санкционира работодателите.

- ▶ Приложение Б) Служба по безопасност на труда

Това е държавна служба, която отговаря за контрола на условията на трудова безопасност (работно време, защита при майчинство, защитно работно облекло). Службата по безопасност на труда, заедно с професионалните каси, наблюдават изпълняването на разпоредбите за безопасността на труда и предотвратяването на трудови злоупотреби.

https://www.baua.de/DE/Themen/Arbeitsgestaltung/Arbeitsstaetten/Bauwirtschaft/pdf/Arbeitsschutzbehoerden.pdf?_blob=publicationFile&v=8

Можете да се обърнете към тази служба, ако нямате безопасни условия на труд – например защитно облекло, или работите

по-дълго от законово допустимото, или бременни жени работят при вредни условия на труд.

▶ Приложение В) Трудов съд – Arbeitsgericht

Всички искания, възникнали по време на трудовото правоотношение, като заплащане или отпуск, могат единствено индивидуално да се разрешат пред съда. Никая институция в Германия не може да иска заплатата Ви по съдебен път – Вие лично трябва да направите това. Можете да водите дело в Германия също и когато работодателят Ви е със седалище в България. Искът се подава към съда в населеното място, в което сте работили или още работите.

<https://www.justizadressen.nrw.de/de/justiz/suche>

Работниците могат да подадат иск в трудовия съд устно и безплатно.

▶ Приложение Г) Застраховка за трудови злополуки / Професионални каси – Berufsgenossenschaft

Професионалните каси извършват проверки при трудови злополуки и изплащат обезщетения за лечение. Работодателите са длъжни да регистрират при тях трудовата злополука и да попълнят протокол за случилото се. Те са разпределени по браншове.

<https://www.dguv.de/de/bg-uk-lv/bgen/index.jsp>

▶ Приложение Д) Офис за връзка на застрахователна компания за трудови злополуки на командировани работници от България

Службата подпомага осигурени лица, фирми, застрахователни служби и други институции при прилагането на международните договори. Тя трябва да гарантира, че всички осигурени в България лица в случай на трудова злополука или трудово заболяване в Германия ще получат нужната медицинска помощ.

Berufsgenossenschaft der Bauwirtschaft (BG BAU) Професионална каса на строителната индустрия Bezirksverwaltung München (Tiefbau)- Verbindungsstelle

Областна администрация Мюнхен (подземно строителство)
Телефон: +49 (0)89 8897 01; Факс: +49 (0)89 8897-650
E- Mail: vbst@bgbau.de; Website: www.bgbau.de
Postanschrift: Deutsche Gesetzliche Unfallversicherung e.V.
Deutsche Verbindungsstelle Unfallversicherung – Ausland (DVUA)
Postfach 40165, 10061 Berlin

▶ Приложение Е) Служба за адресна регистрация на гражданите – Anmeldung

Службата за адресна регистрация на гражданите е общинска служба, която издава удостоверения за местожителство.

<https://www.behoerdenfinder.de/opencms/searchjs.do>

▶ Приложение Ж) Строителни синдикати: IG-BAU

Синдикатите в Германия са по браншове. За строителството отговаря синдикатът IG Bauen-Agrar-Umwelt (IG BAU).

Регионалните офиси на IG BAU можете да намерите на:

<https://www.igbau.de/Bezirksverbaende.html>

Целта на синдикатите е да защитават правата на работниците и да се намесват при нарушения на правата им. Членовете на синдикатите имат право на безплатна правна помощ и представяне пред съда.

▶ Приложение З) SOKA BAU Социална каса за отпуски в строителния бранш

SOKA BAU е социална каса на строителния бранш, в която строителните фирми плащат сумите за отпуски и така се гарантира платеният годишен отпуск на строителите.

Горещ телефон за командировани работници от България:

+49 (0)611 707-4056

Отдел Европа

Postfach 5711, 65047 Wiesbaden

Факс: + 49 (0)611 707-4555

europaabteilung@soka-bau.de ; [soka-bau.de/Europa](https://secure.soka-bau.de/anf/Dispatcher?command=AUSWAHL)
<https://secure.soka-bau.de/anf/Dispatcher?command=AUSWAHL>

► Приложение И) Федерална служба за логистика и мобилност BALM (преди BAG)

Bundesamt für Logistik und Mobilität (BALM) проверява за спазването на наредбите за работното време и регламентираното време за шофиране и почивка, както и ограниченията в каботажа. Също така контролират, дали шофьорите на камиони спазват седмичната почивка от поне 45 часа и дали я прекарват извън кабината. Полицията често извършва пътни проверки съвместно с BALM. Bundesamt für Güterverkehr, Werderstraße 34, 50672 Köln
Телефон: +49 (0)221 5776 0, [E-Mail: poststelle@balm.bund.de](mailto:poststelle@balm.bund.de)
https://www.balm.bund.de/EN/Home/home_node.html

► Приложение Й) Транспортни синдикати: verdi.de

Синдикатите в Германия са по браншове. Работещи в областта на спедицията и транспорта са към verdi.de Също и командировани работници могат да станат членове на синдикатите. Работодателят няма да научи за това. Като синдикален член получавате пълна правна защита: можете да получавате безплатни правни консултации и 3 месеца след началото на членството да бъдете представляван безплатно в съда.

<https://www.verdi.de/wegweiser/verdi-finden>

► Приложение К) Посолство на Република България в Германия

Mauerstrasse 11, 10117 Berlin; Телефон: +49 (0)30 201 0922
Горещ телефон /дежурен: +49 176 122 99 190
<https://www.mfa.bg/embassies/germany>

▶ Приложение Л) ИА „Главна инспекция по труда“ – България

Телефон за граждани, работещи в чужбина: тел.: +359 (0)2 8101 747
Национален телефон за граждани само за България: 0700 17 670
<https://www.gli.government.bg/bg>

▶ Приложение М) Български единен национален уебсайт относно командироване на работници и българско трудово законодателство:

<https://postedworkers.gli.government.bg/>

▶ Приложение Н) Въпросник за проверка на командироването
Можете да извършите проверка, дали Вашето командироване или изпращане е действително на следния линк:

https://vaprosnik.gli.government.bg:8080/CSP_Ext

▶ Приложение О) Подробна информация за условията на труд и живот в Германия

<https://www.eu-gleichbehandlungsstelle.de/eugs-bg>

ЧЕКЛИСТ

Преди да заминете...

- ✓ Проверете имате ли сключен трудов договор и/или допълнително споразумение за периода на командироване и/или изпращане.

Съвет: Можете да получите безплатен ПИК от Национална агенция за приходите, чрез който да проверявате статуса на Вашите трудови договори. Работодателите са задължени да регистрират допълнителните споразумения на командированите работници в НАП.

- ✓ Проверете дали записаните в трудовия договор и/или допълнителното споразумение условия отговарят на минималните условия на труд за приемащата държава (Германия).

Вече сте в Германия...

- ✓ Записвайте колко време сте работили всеки ден!
- ✓ Направете снимка на информационното табло пред входа на строежа.
- ✓ Записвайте адресите, на които работите.
- ✓ Не подписвайте празни квитанции и документи.
- ✓ Записвайте всички устни договорки с шефа си и неговото име и фамилия.
- ✓ Не подписвайте никакви документи, чието съдържание не разбирате.